

Sigmunds Brestissonar kvæði

1.

I forðum dögum Noregismenn
elskaðu ei trælbandið.
Skútu drógu úr neysti oman
og flýddu burtur av landi.

2.

Haraldur kongur á landi gongur
við so miklum harmi.
Høvdingur stórus á bunka stendur
og heldur á róðurarmi.

3.

Høvdingur stórus í lyfting stendur
talar til dreingir reystir:
“Vindið nú segl - á gylta knørr,
vit halda í havið vestur.”

4.

Segl í topp og árar út,
um himmal og hav stóð í eldi,
fríbornir menn ei trælkast kunnu
undir Noregis kongaveldi.

5.

So bleiv veður á sjónum hart,
at sandur á tilju lá,
siggja berg í havi standa,
bæði grim og grá.

6.

Sigla so fyrri líðir fram,
har best teir kundu lenda.
“Landið hetta vit taka í ogn
og ei aftur á Noreg venda.”

7.

Lógvin brýtur á Gøtusandi,
dreingir at landi legði.
drógu knørr frá strondum niðan,
hann glógvar sum gulli reyða.

8.

Føroyar kallaðu teir sítt land,
har teir settu bú,
elskaðu tað sum sjálvan seg,
og hvør var øðrum trú.

9.

Sjálvur stýrdu teir sínum landi
bæði við sorg og gleði,
so stinniliga garpar reystir,
teir kendu sjálvsins megi.

10.

Haraldur kongur av Noregi
við sínum fagra hári
“Eg skal knørr til Føroya senda,
tað líður út móti vári.

11.

Høvdingur Trondur á Føroyalandi
vil ikki skattin gjalda,
eg brynji út knørr við raskar dreingir
at tvinga hann við jarni kalda.

12.

Vundu upp segl í Tróndheim norður,
hildu út í hav,
vóru stutt frá landi komnir,
tá tað myrkti av.

13.

Tróndur heima í Gøtu situr,
Talar við konu sína:
“Heinta úr skemmuni rúnarkelvið,
og kongsins knørr vit týna.”

14.

Bornar risti hann rúnirnar,
út í havið sendi.
Kongsins knørr við blama gongur
og undir havið rendi.

15.

Andras stendur á bunkanum,
føddur á Jómsborg:
“Hetta verður ferðin ring,
tað beri eg fyri sorg.”

16.

Andras rópar í lyftingini:
“Nú er land at síggja,
hvørki Trónd ella hansara monnum
vil eg undan flýggja.”

17.

Lótu síni akker falla
Út fyri Gøttusandi.
Fyrstur leyp Andras Jómsvíking
við sínum fóti á land.

18.

Tróndur oman til strandar fór,
heilsar ferðamonnum:
“Hvaðani av landi eru tit komnir,
sigið tað skjótt av sonnum.”

19.

“Haraldur kongur av Noregi
sendi meg til tín
at krevja skatt av hesum landi
og føra heima til sín.”

20.

Tróndur so til orða tekur:
Eg ongan skatt vil rinda,
eg vil teg og kongsins garpar
allar við leinkjum binda.

21.

Eg havi Føroyar tikið í ogn
og vil teimum sjálvur stýra.
Eg havi frændur í øllum oyggjum
og raskar synir fýra.

22.

Tórur Langi mín gævasti sveinur
mær úr Noregi fylgdi:
knørrin vit á Norðmyri bygdu
og burtur av landi sigldu.

23.

Trondur talar til Tóra Langa:
“Tak mær Andras á hondum.
Hann skal ongan skattin fáa
burtur av okkara londum.”

24.

Tórur sprakk á vøllin fram
við drignum knívi úr slíðra,
hann bant Andras Jómsvíking
og raskar kempur fýra.

25.

Tríati vóru kongsins menn,
teir bundu á sløttum sandi,
drógu so knørr í neystið niðan,
teir óttast nú ongan vanda.

26.

“Hoyr tú Andras Jómsvíking,
eg havi teg yvirvunnið,
reis tú búgv á hesum landi,
tá hevur tú frændur funnið.”

27.

Andras hugsar við sjálvum sær,
eg skal Harald svíkja,
tí lívið mítt í váða stendur,
og tað mær illa líkar.

28.

“Hoyr tú Tróndur Gøtuskegg,
eg kann tað ikki dylja,
svíkja vil eg Harald kong
og gera eftir tínum vilja.”

29.

Av hesum Andrasar trælablóði
Føroyingur fekk part,
sum sveik bæði kongar, land og fólk,
tí hjartað var so svart.

30.

Trondur byður øllum heim
saman at drekka bjór.
Andras hann situr í háseti,
næstur Lóa Tór.

31.

Haraldur kongur í Tróndheim norður
stevnir saman til ting:

“Noregsland er illa svíkið
av Andrasi Jómsvíking.

32.

Hvør er tann av mínum monnum,
sum torir tað útinna,
fara við knørr til Føroyar vestur
Trónd á máli at finna?”

33.

Svaraði ein av kongsins monnum,
klæddur í skarlak reyð:
“Eg skal fara til Føroyar vestur,
um tað skal kosta mín deyð.”

34.

Haraldur kongur til orða tekur:
“Eg havi Noregs frætt,
Tróndur vil sjálvur Føroya stýra
og ei geva Noregi skatt.

35.

Tað var mær av sonnum sagt,
í gandi er hann gitin,
óndur og argur av sinnalag,
men bæði djarvur og vitin.”

36.

Upp steig kongsins systursonur,
talar so av sonnum:
“Sjálvstýri í Føroyalandi
sømir fríum monnum.

37.

Send tú knørr til Føroyaland
Trond á máli at finna,
bið hann koma til Noregis,
kongur vil hann finna.

38.

Gev honum skip og herklæði
til hann og hansara dreingir,
set hann við títt breiða borð
og verið sum vinir leingi.

39.

Bjóða honum felagsskap
at sita í tínum ráði,
høvdingavald í Føroyalandi,
tit eru javnlíkar báðir.

40.

Á hvørjum ári ting tit seta,
“Tróndur í Noregi møtir,
heldur hann ikki lóg og rætt,
vit krevja av honum bøtur.”

41.

Haraldur so til orða tekur:

“Hetta er vísmans tala,
er tað nakar av mínum monnum,
Íð her ímóti vil mæla.”

42.

Svaraði ein av sveinunum,

sum krossin bar á tingið:

“Best var statt í báðum londum,
um felagsskap vit fingi.”

43.

Gev tú tey somu kor

sum Íslendingum á sinni,

tí fríbornir menn ei trækast kunnu,

leggið tað væl í minnið.

Annar táttur:

44.

Eg kann ikki kvøða meir,

tí yrkt er ikki longur,

nú skal eg taka upp annan

tátt og vita hvussu gongur.

45.

Nú skal eg taka upp annan tátt,

væl skal ríman snúgva,

kongur er blivin í Noregi

Ólavur sonur Trygva.

46.

Ólavur kongur í Noregi,

hann er í Gudi treystur,

kristna vil hann heidnar menn,

sum trúgva í Føroyum vestur.

47.

Tað er Sigmundur Brestisson,

hann býr í Noregislandi,

í stríði eingin av kongsins monnum

honum kann bestanda.

48.

Av kongsins monnum fremstur í stríði

í ringbrynju er klæddur,

situr í kongsins hægsta ráði

og er fyri ongum ræddur.

49.

Ólavur kongur til orða tekur,

klæddur er í skúð:

“Hvør vil fara til Føroyar vestur

at bera fram kristna trú?”

50.

Svaraði Sigmundur Brestisson,

mælir av tungum inna:

“Eg skal fara til Føroyar vestur,

frændur mínar at finna.

51.

Eg havi verið í Noregi
tríati vetrar langar,
einans elski eg Føroya klettur,
teir aldri úr huga ganga.

52.

Tá ið sól úr havi rennur
yvir klettur fríðar
glitrar runt um fjallatindur
og yvir grønur líðir.

53.

Tá ið brimið at landi stendur
runt um klettur spælir,
“Føroyingur bát av lunnur skjýtur
og dreingir sínur uppalir.”

54.

Ólavur kongur til orða tekur:
“Tú ber vøkur minni.
vara teg fyri Trónd í Gøtu,
tú ikki sum vin hann finnur.”

55.

“Kongur tú sást meg aldri ræddan,
eg á tínum dreka stríddi,
ikki skal tað til Noregis frættast,
at eg fyri Trónda flýddi.

56.

Hann hevur dripið faðir mín
og mín faðirbróður,
seldi meg til Noregis
og so mín frænda Tórus.

57.

Sigmundur vant upp segl í topp
við so fáum orð,
eingin sá ein tílíkan mann
stíga um knørrarborð.

58.

Vundu upp síni silkisegl,
burt av Noregi sigldu.
Tórus hansara stallbróðir
honum á ferðini fylgdi.

59.

So bleiv veðrið á sjónum hart,
tað rýkur á hvørjari aldu.
Sigmundur kann væl knørrin stýra
kappin tann hin baldi.

60.

“Hoyr tú Tórus vinur mín,
vit stevna nú Føroyar á,
vit skulu hjálpa okkara fólki
Gud at trúgva uppá.

61.

Vit skulu lata kirkju byggja
og saman til messu ringja.
Teir skulu læra bækur at lesa,
Teir kunnu væl sálmar at syngja.”

62.

Tórur so til orða tekur
klæddur í brynju síða,
ikki man eydnast mót Trónd at fara,
ei heldur mót honum at stríða.

63.

Tá íð hann vá faðir mín,
var eg í gøtu lágur,
nú eri eg á bestum aldri,
men hann er í skalla gráur.

64.

Tórur eftir bunka gongur,
heldur á brýndum brandi:
Eg skal Trónd av lívi taka
um eg seti fót á landið.”

65.

“Hoyr tú Tórur stallbróðir mín,
tú vekur sorg í barmi,
tá íð hann stakk mín faðir við spjóti,
eg næstan sprakk av harmi.

66.

Eg var ikki meir enn vetrar tólv,
mín faðir kundi ei verja;
men nú eri eg fyri ongum ræddur,
eg tori væl á at herja.

67.

Sigmundur rópar í lyftingini:
“Land er fyri stavn.
væl eru vit í Føroyum kendir,
vit taka fyrstu havn.”

68.

Aldan brýtur í bæði borð
rætt sum boðafles;
skútan djúpt í bláman gongur
inn um Gøtunes.

69.

Tróndur kemur út snimma á morgni,
sær tann knørrin stór,
rópar á Leiv sín fosturson:
“Heinta mær Lága Tór.”

70.

Leivur talar til Tóra Lága.
“Tróndur vil teg finna,
knørrur stevnir á Gøtusand,
sum vil okkum neisur vinna.”

71.

Tróndur so til orða tekur,
Frá man frættast víða:
“Hatta er kongsins drekaskip,
Tað síggi eg á merki fríða.

73.

Stórur maður í lyfting stendur
klæddur í brynju nýggja,
ongum er hann líkari enn
Brestissoni at síggja.”

74.

Tróndur fór í skemmuna inn,
har rúnarkelvið hongur.
Sigmundur síni skútu stýrir,
hon fram við brimi gongur.

75.

Tróndur sendir rúnur út,
menskur var hann í gandi:
Ikki skal Sigmundur Brestisson
Lenda á Gøtusandi.”

76.

Lógvin brýtur á Gøtusandi,
dreingir kundu ei lenda,
Sigmundur gjørdist grammur í huga,
hann vildi ei aftur venda.

77.

Sigmundur vendi síni skútu
út av Gøtuvág:
“Í nátt skal eg í Føroyum gista,
tað stendur hvat av, íð má.”

78.

Landnyrðingur við kavaroki,
myrk mundi náttin vera,
mysingur í Djúpunum
kann sjógvarilskur gera.

79.

Kastaðu síni akker út,
norður fyri Svínoyarlandi,
fyrstur leyp Sigmundur Brestisson
við fót á føðilandi.

80.

Sigmundur niðan frá strondum gongur,
fast á fold hann stígur,
vekur bóndan av svøvnri upp,
var vreiður og ikki blíður.

81.

Bóndin vaknar við kaldan blund,
sær vápn í myrkri skína:
“Hvaðani eru hesir ránsmenn komnir
higar til oynna mína?”

82.

“Hetta er Sigmundur Brestisson
komin úr Noregislandi,
letur tú ikki upp í nátt,
skal borgin í loga standa.”

83.

“Hoyr tú Sigmundur Brestisson
brenn meg ikki inni,
tí eg havi teg úr vanda loyst
á Stóra Dímun á sinni.

84.

Tróndur, hann drap faðir tín,
tá mundi eg teg verja,
eingin var tá í ferðini,
íð tordi á meg at herja.”

85.

“Ert tú Bjarni bóndi reysti,
eg teg sum vin vil nevna,
eg gisti hjá tær í dagar tveir,
so vil eg Skúvoy stevna.”

86.

Bjarni býður honum inn
og setur fram mar á borð
Tórur eftir á skutu var,
hann lá við oynna norð.

87.

Sigmundur gisti í dagar tveir
hjá Bjarna bónda inni,
kristnaði hann og alt hans hús
á tí sama sinni.

88.

Sigmundur vindur upp segl í topp,
Veðrið blíðkað var,
Siglir so til Skúvoy suður
Í sín faðirs garð.

89.

Sigmundur letur tingið seta,
søgur ganga frá:
“Heilsan er frá Ólavi kongi
Gud at trúgva upp á.”

90.

Tróndur fram á tingið gongur,
letur so orðini snúgva:
“Ei skulu Norðmenn ráða fyri,
hvat Føroyingar skulu trúgva.”

91.

Sigmundur upp úr sessi sprakk
og tekur so til orða:
“Vara teg Tróndur Gøtuskeggi,
Um tú ætlar mær at forða.”

92.

Svaraði Tróndur Gøtuskeggi,
grefligur var í ennið:

“Lóg og trúgv er í egna brósti,
eg ongar aðrar kenni.”

93.

Sigmundur svørð úr slíðra dregur,
tað syngur í gyltum ringi:

“Hetta skalt tú Tróndur sanna,
hvat tú hevur sagt á tingi.”

94.

Svaraði Tróndur Gøtuskeggi
var klæddur í kappan gráa:

“Eg havi Føroyar tikið í ogn,
og her skal eg sjálvur ráða.”

95.

Tróndur vreiður av tingi fór
aftur á skútu sína:

“Ikki skal sól á Føroyalandi
leingi yvir Sigmund skína.”

96.

Tróndur letur boðini
til sínar frændur fara:

“Brestisson av lívi taka
og ongar midlar spara.”

97.

Tróndur so til orða tekur
væl var borin til evna:

“Manna út allar okkara skútur
og lata á Skúvoy stevna.”

98.

Vundu so segl á Tróndar skútur,
burt av Gøtu fara.

Sigmundur situr í Skúvoy suður
og einki ilt man vara.

99.

Komu har so seint á kvøldi,
fólk í svøvn lú,

brutu upp hurðar við góðum stonglum,
sum søgur ganga frá.

100.

Fyrstur vaknar Tórur upp,
hann rópar á stallbróður sín:

“Ver nú skjótur á gólvið fram
og verj um ognir tín’.”

101.

Sigmundur trokar í durin fram
við sínum brandi bjarta,
møtir honum Andras Jómsvíking,
hann stakk hann í hjartað.

102.

Fýra av Tróndar bestu monnum

Sigmundur vág við knívi:

“Nú má eg av húsum rýma,

um eg skal redda lívið.”

103.

Sigmundur heldur av duri út,

Burt frá heimi at flýggja:

Tróndur reikar borgini runt,

Men kundi hann ikki síggja.

104.

Tórur Lági rópar hátt:

“Eg sigi tær satt av sonnum,

Sigmundur rýmdi av garði burt,

drap fýra av okkara monnum.”

105.

Tróndur so til orða tekur:

“Tað skulu allir kenna,

einki skal gagnast Brestissoni

undan mær at renna.

106.

Vit skulu halda á oynna norð,

har skal stríðið byrjast,

Brestisson av lívi taka,

tað skal gjøgnum øldir spyrjast.”

107.

Sigmundur norð eftir oynni gongur

Tórur honum næstur,

Triði var Einar Suðuroyingur,

Teir vóru garpar reystir.

108.

Tróndur fyrstur at síggja fekk

Sigmundur menskur drongur,

norðan fyri Stórugiógv,

sum inn í oynna gongur.

109.

“Hoyr tú Sigmundur Brestisson,

tað er í Føroyum siður,

antin mást tú verja teg,

ella tú um bøtur biður.”

110.

Sigmundur so til orða tekur,

tað fellur so væl í lag:

“Ikki skal tað í Føroyum frættast,

at eg teg um bøtur bað.”

111.

Sigmundur sprakk á vøllin fram

sær yvir um gjónna brá,

Steingrímur fyrstur á heri stóð

hann høggt hans høvur frá.

112.

Øvigur mátti Sigmundur
aftur um gjónna renna,
svørðið hann úr hondum misti,
tá mundi hann sorgir kenna.

113

“Hoyr tú Tórus frændi mín,
nú veit eg eingi ráð,
uttan vit allir í havið leypa
og svimja oynni frá.

114.

Hevði eg ikki svørðið mist,
eg sigi tað satt av sonnum,
ei skuldi Tróndur av Skúvoy farið
við nøkrum av sínum monnum.

115.

Trónd skuldu vit av lívi tikið
og allar hansara sveinar,
so skuldi hetta stríðið endað,
vit hevna Brestir og Beinir.”

116.

Sigmundur fyrstur í havið leyp,
Tórus honum fylgdi,
Suðuroyingurin síðstur var,
hann gjørði, sum hinir vildu.

117.

Tróndur skundar síni ferð
aftur á sína skútu,
nú má vera at ykstu stund,
at Sigmundur lív er úti.

118.

Tórus Lági til Trónða rópar,
Hann lá við Skúvoyar Nøv:
“Sigmundur vist deyður er
Og fingið váta grøv.”

119.

Tórus Lági á stavni stendur
heldur á kastisþjóti,
Sigmundur og hansara frændur
Suðuroy svimja ímóti.

120.

Tróndur aftur á Gøtu sigldi
við síni gyltu knørr,
Sigmundur og hansara frændur
svimja um Suðuroyarfjørð.

121.

Sigmundur svimur av makt og megi,
brot frá brósti gongur,
Einar so til orða tekur:
“Nú orki eg ikki longur.”

122.

Sigmundur Einar legði á bak,
svimur enn sum áður.

Einar misti vit og minni
og gjørdist í kinnum bláur.

123.

Tórur so til orða tekur:

“Nú er Einar deyður,
bleikur er hann í andlitið,
sum fyrr var í kinnum reyður.”

124.

Sigmundur var í huga tungur,
mælti lítið mál:

“Gud og signaði Ólavur kongur
fagni hansara sál.”

125.

Sigmundur Einar av baki kastar
og seg til Tóra vendi:

“Enn er fjórðingur eftir at svimja,
áðrenn vit á Suðuroy lenda.

126.

Tórur so til orða tekur:

“Tað kann ikki dyljast,
nú er komið at teirri stund,
at eg frá tær má skiljast.

127.

Eg eri givin í hond og fót,
megin úti er,
eg má søkka at grunni niður,
royn at bjarga tær.

128.

Takk havi tú fyri hvørja stund,
vit hava saman livað,
alt er goymt í hjarta inni,
men einki í bókum skrivað.”

129.

Tárini runnu av kinnum niður,
tey seg við sjógvin blanda:

“Far so væl á hesum sinni,
vit saman í himli landa.”

129. L.

Tárini runnu við stríðan streym,
tey seg við sjógvin blanda:

“Far væl heilur í Harrans fríð,
vit heima í himli landa.”

130.

Sigmundur gjørdist um hjartað eymur
æðrar í brósti renna:

“Kom tú upp á bakið mítt,
tú bróðurlag manst kenna.

131.

Vit hava livað sum brøður tveir
burtur í Noregislandi,
antin skulu vit báðir søkka,
ella báðir koma at landi,”

131. L.

“Vit hava livað sum stalbrøður
har úti í Noregislandi,
antin skulu vit sjólátast,
Ella báðir koma til landið.”

132.

Tórur so til orða tekur
av so stórarneyð:
“Eg komi ikki á bak títt upp,
tí tað vil kosta tín deyð.”

133.

Sigmundur talar við frænda sín:
“Eg bar teg á Dovrafjalli,
skuldi er rýmt frá tær í dag,
var sinni mítt av trælli.”

134.

Tórur tætt at Sigmundi svimur,
hendur um hálsin legði.
Sigmundur kavur í teirri stund,
hann upp á bakið hevði.

135.

Sigmundur svimur av stinum alvi,
hann tungt í sjónum flýtur:
“Halt nú fast um hálsin á mær,
um tær ikki megi trýtur.”

136.

Brimið høgt í grasið stendur
inn um Mjóvanes:
“Enn er nógv av suðurráki,
eg haldi á Sandvíksfles.”

137.

Svimur so eftir Sandvíksfjørði,
har rák var blivið spakt:
“Skjótt er hetta stríðið endað,
vit brátt hava at landi lagt.”

138.

Tórur leggur høvur sítt,
niður á Sigmunds háls,
tað nítur í hans hjartarøtur,
og einki var honum til máls.

139.

Rennisjógvur við landið var,
Sigmundur við tangabløð hongur,
Tórur datt av hansara baki,
har doyði menskur drongur.

140.

Sigmundur faldi byrðu lætna,
Hann aftur um seg hyggur,
Sær hann, hvar íð frændi sín
Niður á botni liggur.

141.

“Sokkin ert tú vinir mín,
tú næstan var mín bróðir,
Eg kann ekki bjarga tær,
tí nú eri eg so móður.”

141. L.

“Farin ert tú vinir mín,
tú var mín einkarbróðir,
Eg kann ekki bjarga tær,
tað voldir, eg eri so móður.”

142.

Sigmundur kom á turt at standa,
sjógvur úr honum streymar,
sovnar so í tara niður,
so mangt gekk honum til dreymar.

143.

Sigmundur fall í óvit niður
av teirri svimjing langa,
menskasti maður í Føroyalandi
var tá ikki mentur at ganga.

144.

Sonur Andras Jómsvíking
mundi í Sandvík búgva,
Torgrímur er hann á navni nevndur,
harum skal ríman seg snúgva.

145.

Torgrímur vaknar snimma á morgni
út úr glugga hyggur,
sær hann, hvar ein stórur maður
niður í tara liggur.

146.

Torgrímur fer til stranda oman,
øks við liðu bar,
gongur sær í taran fram,
sum Sigmundur fyri var.

147.

“Hetta man vera ein menskur maður,
sum gullring ber á hond,
hann skal missa sítt unga lív,
tí eg eigi land og strond.”

148.

Torgrímur hevði øks á loft,
hann høgga hans høvur av,
ikki rørdist kempan sterk,
so mððiliga hon svav.

148. B. L.

Torgrímur var eitt illmenni
til ilskuskap at eggja,
at fremja slíka níðingsgerð
ímót frægasta oyggjaskeggja.

149.

Eingin hevði Sigmund sárað,
hvar hann í stríði stóð,
fyrr enn hann fekk sítt banasár
og ikki ímóti sló.

150.

Eg kann ikki kvøða meir,
tí yrkt er ikki longur,
nú fer at lætta tað dimma myrkur,
sum yvir Føroyum hongur.

151.

Eg kann ikki kvøða meir,
tí ikki er meira skrivað,
Sigmundur er tann frægasti maður,
Sum hevur í Føroyum livað.

Yrkjararnir:

Daniel Thomsen, Vági, ættaður úr Króki í Hvalba.

Poul Midjord, við Ósagarð í Vági, Lítli Pól nevndur, ættaður av Økrum.

Ørindini 129.L., 131. L., 141. L., og 148 B.L., eru eftir Louisu Luid, dóttir Lítla Pól.

Hesa avskrift havi eg frá Svenning Tausen. Svenning Tausen hevur hana frá Hans Paula Luid, íð hevur hana frá mammu síni Louisu Luid.

Christoffur Joensen, 900 Vágur.